

onder links in zwartdruk serie en nummer. In het midden van den rand staat in groote bruine letters: TIEN GULDEN langs de binnen-zijkanten van den rand van boven naar beneden in miniatuurlettertjes telkens op drie regels de strafbepaling omtrent het uitgeven van valsche bankbiljetten, Het watermerk luidt: NED. BANK in lichte letters tusschen twee donkere lijnen. Dit artistieke biljet is geteekend door N. VAN DER WAAY, gegraveerd door G. DUPONT, beide hoogleeraren aan de Rijksakademie van beeldende kunsten te Amsterdam, gedrukt bij de firma JOH. ENSCHEDE en ZONEN te Haarlem. Z.

Alkmaarsche loodjes.

In den catalogus der penning- en muntverkoopning v. KUYK-SHELLENS, September j.l. lezen wij op blz. 102:

1524 *Alkmaar*. Maréchaux ferrants (hoefsmeden). Méreau en étain. Fer à cheval, au-dessus 40. Rev. Bourg. MINARD p. 81, 140.

1525 — Méreau des pauvres. Av. un bourg, dans le champ. Rev. $\begin{matrix} DV \\ A \end{matrix}$ (Dit voor armen). MINARD pag. 82, 142. Cuivre.

1526 — Méreau des pauvres. Bourg (armoiries de la ville) dans le champ les lettres $\begin{matrix} BL \\ V \end{matrix}$ estampillées. Uniface. MINARD p. 82, 144, etain.

1527 — Méreau inédit des pauvres. Bourg entre A—M. à l'entour D I A K O N I. Etain. Uniface.

Reeds vóór MINARD v. HOOREBEKE'S werk is nr. 1524 in den catalogus PROSPER MAILLIET aan de alkmaarsche hoefsmeden toegeschreven, maar het penninkje is aan het smidsgilde volkomen vreemd. Het Stedelijk Museum te Alkmaar bezit een aantal exemplaren en men noemt ze hier hoefslagjes. KILIAAN verklaart hoefslag als schaer-wachte, statie. De hoefslagen waren dus de loopplaatsen (punten voor samen-

komst der 4 schuttervendels). De gelijkheid van het cijfer, steeds 40, verbiedt ons aan presentieloodjes te denken, waarvoor zij niet geschikt waren; ik meen ze dus te moeten houden voor bierpenningen, ter verkrijging van het z.g. tonnebier, dat den schutters op den monsterdag en bij andere gelegenheden verstrekt en gedurende de 18^e eeuw jaarlijks met *f* 728 betaald werd. Het getal 40 kan dan de sterkte van elke compagnie, buiten de officieren, aanduiden.

Nr. 1525. Voor: *Dit Voor Armen* lees ik liever: *Diaconie van Alkmaar*.

Nr. 1526 schijnt geen betrekking op Alkmaar te hebben.

Reeds GIJSBERT BOOMKAMP, wien eene afteekening van dezen penning door CORNELIS VAN ALKEMADE was toegezonden, schreef in zijn *Alkmaar en deszelfs geschiedenissen*, verschenen in 1747, blz. 297, te gissen, dat hij niet tot Alkmaar behoorde en men de letters beter zou kunnen toepassen op de burg van Leiden.

Mej. M. DE MAN in hare *Zeeuwsche Loodjes*, Middelburg 1892, verklaart hem als Brood Lood Van Middelburg. Wij betwisten dit in het geheel niet, vertrouwend dat de kundige schrijfster hiervoor meerder reden had dan het voorkomen van den penning haar bood; want dit zou evenzeer voor Alkmaar kunnen pleiten. 1)

1) Gebruik makende van de opengebleven ruimte op deze bladzijde, wensch ik den geachten heer Archivaris te zeggen, dat vooralsnog niet „afdoend” is te bewijzen, dat de groote looden met een burg er op, aan Middelburg en niet aan Alkmaar hebben behoord.

De volgende redenen nopen mij om deze loodjes aan Middelburg toe te schrijven:

1°. Formaat van het loodje, grootte en hoog relief van den burg komen overeen met de middelburgsche turfpenningen van 1737.

2°. De besproken loodjes komen hier tamelijk veel voor. In mijne verzameling toch zijn reeds de volgende varieteiten:

De burg tusschen de letters $\begin{matrix} \text{B L; B V; M B; A K; M of H S; C V;} \\ \text{V L} \end{matrix}$ O K

terwijl op het Zeeuwsch Genootschap ook een loodje als nr. 1 berust.

3°. Middelburg heeft geen diakonie-loodjes voor algemeen gebruik uitgegeven, wat, meen ik, in Alkmaar wel het geval is geweest, daarentegen 3

Nr. 1527 zal wel een brood- of turfloodje zijn.

BOOMKAMP spreekt van nog een hem door VAN ALKEMADE in teekening medegedeelden penning, waarop een burg tusschen de letters A en L, „doch deezē — zegt hij — hebben wij ook nimmer gezien of kunnen magtig worden.” Wij verkeeren in hetzelfde geval; maar in het Museum alhier berusten nog 2 eenzijdige looden penningen van 30 strepen middellijn, bijna geheel gevuld met een burg, zonder nevensstaande letters; vermoedelijk ook armenloodjes, Nog zijn voorhanden: twee 22 à 24 strepen breede afgebroken strookjes lood, waarop gestempeld in afgeronde vierkanten op het eene 84 en op het andere 86 en daaronder in een achtkant een gekroond burgje tusschen de letters B en K. Tot wij hier omtrent beter ingelicht zijn, houden wij ze voor bewijzen van betaald bakengeld, aangezien Alkmaar vroeger te zorgen had voor de bakens in de Alkmaarder- of Langemeer. C. W. B.

Muntverslag 1903.

Het ons door den Muntmeester toegezonden Muntverslag over 1903 is weder een belangrijk boekwerk ('t telt 145 blz. met platen) voor de numismaten. De voor- en keerzijden van den eersten dukaat te Utrecht geslagen (1587) en van dien van 1903 sieren den omslag. We zien er uit dat in 1903 werden aangemunt 90820 dukaten voor rekening der Javasche Bank en der Nederlansch Indische Escompto-Maatschappij; voor f 600.000.— dubbeltjes, f 300.000.— kwartjes, f 100.000.— $2\frac{1}{2}$ centsstukken en f 50.000.— centen; voor Nederlandsch Indië voor f 50.000.— $\frac{1}{10}$ guldens en gelijk bedrag $\frac{1}{4}$ guldens.

verschillende turfpenningen. Werd nu brood aan de armen uitgereikt, zooals dat bijv. in 1795 is geschied, dan moesten afzonderlijke loodjes daarvoor worden vervaardigd, iets wat inderdaad ook heeft plaats gehad. Er hebben dus broodloodjes bestaan. Zie *Tijdschrift* 1900, blz. 182.

M. DE M.